

NR. 6

MÄRTS 1939

XI AASTAK.

TARTU II GÜMNAASIUMI,
TARTU II PROGÜMNAASIIUMI JA TARTU II REAALKOOLI HÄÄLEKANDJA

Nr. 6.

21. märts 1939.

XI aastakäik.

Väljaandja: Tartu II Gümnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja K. Raud, abi A. Raielo. Tegevtoimetaja: L. Pullerits. Toimetuse liikmed: H. Imelik, T. Kudeviita, L. Laursoo, A. Mägi, H. Parmson. Kunstiline nõuandja: J. Hirsch. Talituse juhataja: V. Käpa. „TTG“ ilmub 8 korda õppeaastas, alates oktoobrist igal õppekuul. Tellimishind aastatellijaille 20 s. number, kuutellijaille 25 s. number.

Õpilaspere XII aastapäevaks.

Meie suurearvulise Õpilaspere isetegevuse XII aastapäeval soovim kõigile õpilasile eesotsas Õpilaspere valitsusega tegutsemisindu, tööõõmu ja omaalgatuse mitmekesisustumist, sest tegelik elu nii koolis kui ka peale kooli lõpetamist nõuab meilt leidlikkust, töötahet ja elujulgust. Meie ei tohi unustada, et elu on üleküllastatud suurtest ja keerukatest ülesannetest. Kellel enam teadmisi, oskusi ja algatusvõimet, see jääb elus võitjaks.

Üha suurenevat energia juurdekasvu Õpilasperele tema sihi-

kindlas töös ja viljakat aktiviteeti õilsais eriharrastusis!

J. A d a m s o n,
direktor.

Ei ole küllalt — olla ainult olend ja näha vaid ennast. On tarvis olla inimene, kes ei lase end ülearuse koormana teistest kaasa vedada, vaid kes tunneb oma väärtust ja mõistab end tarviliku liikmena mahutada inimühiskonda, nähes eneses selle lahutamatu osa. Peame õppima nägema metsa, mitte ainult üksikuid puid.

Need soovid on määratud Sulle, Õpilaspere! Jätkugu jõudu ja sit-

kust omaalgatuse põhimõtte edaspidiselt rakendamisel!

Virve Liik,
Õpilaspere vanem.

Juba tosin aastaid on möödunud sellest ajast, mil Õpilaspere alustas oma tegevust meie koolis. Õpilaspere kui kindla ja iseseisva organi tekkimisega avanesid avarad võimalused õpilaste üha suurenevaks isetegevuseks. Õpilaspere organisatsioonina, kaitstes

õpilaste töekspidamisi ja huve, on kui tugipunkt õpilaste enesealgatamistööle. Õpilaspere on saanud õpilaste isetegevuse õhutajaks ja selle arengu suunanäitajaks.

Jätkugu Õpilasperel nakatavat tuld, mis täidab meid tegevusiha ja tõstab meie iseteadvust!

Jõud, julgus ja energia olgu lahutamatud kaaslased Õpilaspere eelseisvatel tööpäevadel!

Linda Pullerits,
„TTG“ tegevtoimetaja.

Õpilaspere organite tegevusest 1938./39. õ.-a.

Õpilaspere esinduse juhatus.

Istuvad: V. Lill, dir. J. Adamson, J. Adamson;
seisavad: H. Rästa, M. Ariko, L. Rägo.

Õpilaste isetegevuse koondatud jõudude kogu — Õpilaspere — on elujõuliselt tegutsenud juba 12 aastat. Samuti on pikad tööpäevad Õpilasperega käsi-käes käivatel õpilasringidel selja taga. Ülevaate TIIG, TIIP ja TIIR Õpilaspere ja õpilasringide tegevusest annavad allpool toodud aruanded.

ÕPIPLASPERE ESINDUSE JA VALITSUSE TEGEVUS.

Õpilaspere esindus algas oma tegevust 13. IX 1938. a. Avakoosolekul toimusid

Õpilaspere esinduse juhatuse ja Õpilaspere vanema kandidaatide valimised.

Esinduse juhatusse kuuluvad järgmised õpilased: esinduse juhataja V. Lill (II g.), juhataja abi J. Adamson (V prog.), kirjatöötaja L. Rägo (I g.), kirjat. I abi Mia Ariko (III r.) ja II abi H. Rästa (V prog.).

Õpilaspere vanema kandidaatideks seati üles V. Liik (II g.), M. Antik (II g.), L. Kallak (II g.), H. Raidal (II g.) ja L. Rägo (I g.).

Õpilaspere esindus direktor J. Adamson'iga ja õpetaja-hooldaja F. Laarens'iga.

Õpilaspere vanema valimised toimusid 22. sept. 1938. a., kus Õpilaspere vanemaks sai V. Liik (II g.).

Järgmisel esinduse koosolekul kinnitati Õpilaspere valitsus järgmises koosseisus: Õpilaspere vanema abi M. Antik (II g.), haridusjuht L. Kallak (II g.), ringidejuht A. Sild (II g.), korraldaja H. Raidal (II g.), laekur A. Mägi (I g.) ja kirjatöötaja L. Rägo (I g.).

Õpetajatest on Õpilaspere hooldajaks F. Laarens.

Õpilaspere esinduse koosolekutel on arutatud igasuguseid Õpilaspere ellu puutuvaid küsimusi.

Õpilaspere valitsus on teostanud Õpilaspere esinduse otsuseid ja ellu viinud Õpilaspere soove ja üritusi.

HUMANITAARRINGI TEGEVUS.

THG, THP ja THR Humanitaarringi tegevus algas 14. oktoobril 1938. a. ava-

koosolekuga, kus valiti ringi juhatus järgmises koosseisus: juhataja L. Kallak (II g.), abi L. Pullerits (II g.), kirjatöötaja M. Antik (II g.) ja laekur M. Kuldvere (I g.). Humanitaarringi hooldajateks on õpetajad E. Toomse ja T. Künnapas.

Peale avakoosoleku on Humanitaarring korraldanud kaks juhatusekoosolekut, kus arutati ringi tegevuskava ja mitmesuguseid ringi ellu puutuvaid küsimusi. Humanitaarringi korraldusel on toimunud referaatkoosolek teemal „Kes on sangar?“. Humanitaarring kavatseb korraldada edaspidigi referaat- ja vaieldustuid, samuti traditsioonilise kõnevoistluse. Peale selle on Humanitaarring Rahvaülikoolil aidanud sisustada koolidevahelisi kirjandusõhtuid. Rohket kasutamist on leidnud ringi raamatukogu, kuhu igal aastal muretsetakse juurde uusi raamatuid.

Õpilaspere
valitsus.

Istuvad: dir. J. Adamson, V. Liik, M. Antik;
seisavad: L. Rägo, H. Raidal, A. Mägi, A. Sild, L. Kallak.
(Sama pilt ka kaanel.)

KUNSTIRINGI TEGEVUS.

Kunstiringi avakoosolek peeti 7. okt. 1938. a. Avakoosolekut sisustas õpil. Kaarin Linnus referaadiga teemal „Kunst meie elus“. Pärast referaati toimusid valimised. Juhatajaks valiti Hilja Ploom (II g.) ja abiks Virve Lepasson (II g.); kirjatöömehetajaks sai Linda Pullerits (II g.), laekuriks Helga Imelik (III prog.).

Juhatuse koosolek peeti 13. okt. Koos olid kõik juhatuse liikmed, samuti õpetajad-hooldajad J. Hirv ja P. Konsap. Koosolekul arutati ringi töökava.

Igal nädalal toimuvad Kunstideringi korraldusel joonistustunnid ringi hoolidaja-õpetaja J. Hirv'e juhatusel. Kunstideringi korraldusel on peetud koos Tartu I Gümnaasiumi Kunstiringiga valguspildi-õhtuid ja üks referaatohtu prantsuse kunstniku Paul Cezanne'i üle. Koos ENKSTG Kunstiringiga on korraldanud meie Kunstidering muusikaõhtu Beethoven'i helitöid. Ringil on kavatsusel lähemas tulevikus pidada muusikaõhtu meie koolis ja koos Tartu I Gümnaasiumi Kunstiringiga huviõhtu.

Humanitaaringi
ringi juhatus.

Th. Künnapas, L. Pullerits, M. Antik, M. Kuldvare; puuduvad E. Toomse ja L. Kallak.

Kunstiringi juhatus.

Istuvad: J. Hirv, H. Ploom, V. Lepasson; seisavad: A. Mägi, H. Imelik, L. Pulle-rits; puudub P. Konsap.

SPORDIRINGI TEGEVUS.

Ringi avakoosolekul kujunes spordiringi käesoleva õppeaasta juhatus koos seis järgmiseks: juhataja — Virve Liik (II g.), abi — Helmi Zeisig (II g.), laekur — Aino Raud (I g.), kirjatöimetaja — Helga Jaanisto (I g.), abi — Anita Bruus (V prog.). Liikmete arv on 130. Õpetajaks-hooldajaks on pr. L. Haamer ja hr. E. Valdas. Juhatusekoosolekuid on seni peetud 5.

Sügisel toimusid Spordimärgi treeningtunnid, mis jätkuvad kevadelgi, ja vil.

A. Sokka juhatusel võrkpallikursused noorematele klassidele. Kuna tänavune talv on olnud harukordsest lühike, siis oldi sunnitud piirduma vaid spordi alal siseruumidega, kus harrastati võrkpalli, korvpalli, rahvastepalli jne. ega saadud seetõttu kuigi suurel määral pühenduda talvspordile. Kevadperiood on ette nähtud võistlusiks. Nii on juba rahvastepallis omavahel jõudu katsunud nooremad klassid ja lähimas tulevikus seisavad ees võrkpallivõistlused. Finaalmängud võrkpallis ja rahvastepallis kooli meistri

Spordiringi juhatus.

Istuvad: L. Haamer, V. Liik, H. Zeisig; seisavad: A. Bruus, H. Jaanisto, A. Raud; puudub E. Valdas.

„TTG“ talitus ja toimetus.

Istuvad: J. Hirv, K. Raud, L. Pullerits, V. Käpa; seisavad: A. Mägi, T. Kudeviita, H. Imelik, L. Laursoo, H. Parmson; puudub A. Raielo.

nimele toimuvad 23. III. Aprill on kuu võistlusiks peamiselt teiste tütarlastekoolidega. Ilmade küllaldasel soojenemisel kevadel ei unustata muidugi tähelepanu pööramast kergejõustikulegi.

ÕPILASPERE HÄÄLEKANDJA „TTG“.

Ajakirja toimetusse ja talitusse kuuluvad õpetajatest K. Raud — pea- ja vastutava toimetajana, A. Raielo — tema abina, V. Käpa — talituse juhina ja majandusliku ala hooldajana, J. Hirv — kunstilise nõuandjana. Õpilastest töötavad „TTG“ juures L. Pullerits (II g.) — tegevtoimetajana, juhtkirjade, artiklite ja ilukirjandusliku osa toimetajana vanemais klassides, A. Mägi (I g.) — veste- ja intervjuude-osa toimetajana vanemais klassides, samuti pea-ekspediitorina, H. Parmson (V prog.) — kooliteadete toimetajana, T. Kudeviita (IV prog.) — ilukirjanduse- ja veste-osa toimetajana nooremis klassides, L. Laursoo (IIa r.) kooliteadete toimetajana, H. Imelik (III prog.) — illustratsioonide ja ilukirjanduse-osa toimetajana nooremis klassides.

Käesoleval õppeaastal on ette nähtud

8 ajakirja numbril ilmumine. Esimene number ilmub 18. okt. Teine number, mis oli ka „TTG“ 10 aasta kestuse juubelinumbriks, ilmub kooli aastapäevaks suurendatud kujul ja rohketel illustratsioonidega. Järgnevad numbrid on ilmunud harilikkudena. Viimane number on kavatsatud II Progümnaasiumi ja II Realkooli abiturientide erinumbrina.

Õppeaasta algul korraldab „TTG“ lühijuttude võistluse, mis lõppes keskmiste tulemustega.

„TTG“ ilmub eelmise aasta formaadis ja suuruses, kuid paremal paberil. Tellijate arvus on märgata selgi aastal tõusutendentsi. Toetust on ette näha ajakirjale koolilt ja Lastevanemate-komiteelt, kuna muidu töötaks ajakiri puudujäägiga. Osaliselt on puudujäägid kaetud kuulutuste hinnaga, kuna ärid, eriti lastevanemate ringkondadest, on näidanud ses suhtes tähelepanuvat vastutulekut.

Kaastööd on andnud nii vanemad kui nooremad klassid. Kahjuks on illustreerijate kaader vähenenud, mistõttu tuleb enamasti läbi ajada kliše-ilustistega.

Väike Ingel.

Juba teist päeva sadas tihedat kevadvihma ja meri oli saanud pärast pikka talveund jälle täie tuhinaga paiskuda liivaseile kallastele, uhtudes sealt oma laineisse kõik, mis oli kerge küllalt, et joosta kaasa mere mässavate lainetega.

Väike Ingel pidi seepärast olema juba teist päeva kambris, ehki ta ihkas välja mereranda jooksmata koos mässavate lainetega. Kogu rannaküla armastas seda valgepäist pisikest Ingliseke, keda hommikust õhtuni võis näha rannal korjamas pisikesi lainetest ümmarikuks voolitud kive. Ja neist ta siis ehitas paate ja maju, ja kui tuli suurem laine ja uhus merre Ingli paadid, siis röömustas väike Ingel, et tema kivipaadid läksid purjetama kaugele ääretule merele, vahest isegi niikaugele, et pääsesid ligi vend Hannese laevale, mis juba mitu aastat purjetas kaugel ulgumerel.

Väike Ingel ei kartnud merd. Oli ta ju sündinud merel ja kogu oma viis lapsepõlveaastat mööda saatnud joostes võidu lainetega. Tema isa ja ema olid pärast abiellumist teinud sõidu suurele maa-
le, ja sealt tagasi sõites oligi väike Ingel leidnud tee suurde maailma. Väike Ingel tahtis juba ammu koos taadi ja lell Mihkliga minna merelt võrke välja võtma, aga alati läksid mehed liiga vara hommikul, nii et Ingel ei näinud nende minekut, küll aga nägi tulekut. Ja siis oli väike Ingel mererannas, hüüdis ja

kilkas, kui nägi paati silmapiiril ilmuvat. Kui tore oli neil korral minna põlvini vette ja öelda taadile: „Tere, taat! Kas kalu palju?“

Poolteist kuud tagasi oli olnud päev, mil väikese Ingli sünnist oli möödunud viis aastat, ja sel sünnimusrikkal päeval sai ta isalt töötuse, et käesoleval suvel võtab ta Ingliseke kaasa merelt võrke tooma.

Ühel soojal suvepäeva hommikul ärataski isa meretuulest kähisevaks muutunud hääl Ingliseke, üteldes: „Ingel, täna tuled minu ja Mihkli kaasas merele.“

Kuid ega polnudki see sõit niisugune, nagu oli väike Ingel kujutanud seda oma pisikeses peakeses. Paarkümmend meetrit kaldast eemal valdas Inglitki nagu kõiki, kes lähevad esimest korda merele, hirm. Kuid taat ja lell seletasid pisikesele, et pole mingit mõtet karta, sest ega saa ju merel uppu-
da, sest merel on põhi all. Ja tõesti võis väike Ingel oma pisaratega täidetud silmadega näha, et merel oli põhi all. Koguni huvitav oli vaadelda merepõhjas asuvaid kive, mis olid vees seismisest niisuguseks roheliseks muutunud nagu Mihkli abikaasa Juula seelik. Katoredad olid kalad, kes uhkete liigutustega vilksatasid kivide vahel. Inglisele meenus vanätt Eigu kõnel-
dud jutt kalade kevadpeost, ja kui Ingel tookord oli kahelnud kalade kirevates riietes, siis nüüd ta

võis näha, et tõesti oli tõsi, mis vanaäit Eik oli jutustanud.

Ühel suuremal kivil kasvasid pruunikad veetaimed. Ingel hüüdis imestades, et kas vanaäit on oma halli habeme ka merest toonud, sest tema arvates oli see nii sarnane kivi „habemega“.

Sellest esimesest sõidust saadik ei kartnud Ingel merel uppumist, sest merel oli põhi all.

Tore oli, kui taat ja Mihkel tõmbasid lestadega täidetud võrgud paati. Kuidas siis kalad siplesid ja oma sabadega vastu paadi põhja laksutasid! Taadil ja lellel läks kalade võrgust noppimine hõlpsasti, kuid Ingli katsed ebaõnnestusid. Ta võttis küll samuti kala peast kinni ja tahtis teda võrgusilmast välja tõmmata, kuid just siis ajas kala oma suu lahti. Kiiresti laskis Ingel kala pea oma sõrmede vahelt, sest ta kartis, et kala hammustab tema näppu, ja millega ehitab Ingel siis oma kivipaate ja saadab nendega tervitusi oma vennale Hannesele.

Sel korral olid tulnud kaldale kalalisi vastu võtma eit ja Mihkli naine Juula, nendega koos veel mõned külalised, kelle kirevad rätid ja põlled lehvisid kerges kevadtuules. Hõiskega tervitas Ingel eite ja seletas talle oma esimesi meresõidu kogemusi.

Väike Ingel armastas kuulata, kui eit ja Juula oma tööde juures laulsid. Ingli lemmiklauluks oli laul:

„Minu isa ja ema on saarlased,
merelained nende mängukaas-
[lased...“

Eit laulis seda laulu oma „peenikese“ häälega ja Ingel tundis, et alati, kui eit laulab seda laulu, siis paneb ta sinna juurde oma tõelised saarlase tundmused oma kodumaa vastu. Seepärast tahtis ka tema seda laulu õppida ja palus ema, et see teda õpetaks. Kuid ega see laul algul kohe õnnestunud. Võttis tüki aega, enne kui Ingel võis mererannal mängides vabalt laulda: „Minu isa ja ema on saarlased...“

Oli veel teisigi laule, mis meeldisid Ingelile. Eriti tore oli laul, kus lauldi noorikust, kes lapib kingi ja lasterida on ümberringi. Kuid seda laulu armastas Ingel rohkem talvel. Siis oli hulga mugavam istuda järil vanaäiti Eigu põlvedel, vaadelda vanaäiti kõverat piipu ja kuulata Juula laulu noorikust, kes istub maas ja lapib kingi.

See vanaäiti piip oli ese, mille vastu Ingel tundis mingit salajast kartust. Vanaäit oli nii vana, et ei jõudnud kaugemale kõndida kui laua juurde sööma. Suurema osa päevast istus ta järil, piip hambas. Sellel piibul oli tore kalapead kujutav kaas. Ingel tahtis vaadata seda kalapead, kuid miskipärast vanaäit ei usaldanud piipu Ingli kätte. Kord kui Ingel oli päris pilsarsilmi palunud, võttis vanaäit Ingli ometi oma üska ja andis piibu Ingli kätte. Ise seletas, kuidas tema isa Meego oli kord kalalaevaga Soomes käies talle selle piibu toonud, käskinud seda hoida ja edasi pärandada oma esimesele pojapojale. Hannes oli olnud merele minnes liialt noor, et saada

piipu, ja vanaätt tahtis teda veel ise kasutada. Nüüd ootas vanaätt Hannest koju, et siis talle oma väriseva käega üle anda edasipärandamiseks äti Meego piip kui mälestus esivanemalt. Seepärast oligi Inglil aukartus sellise vana piibu vastu.

Suvel, kui taat ja Madis käisid kalapaatidega merel, tegid eit ja Juula kõik koduses majapidamises ettetulevad tööd. Juula talitas kodus paari lehma ja lambaid, kuna eit viibis enamasti põllul. Inglile meeldis ka kõndida põllul värskelt küntud vaol, korjata liimukaid või teisi mardikaid või mängida metsas niidetud heintes. Eriti meelepärane oli, kui ema läks põllule kündma vana härjaga. Saarlastel on palju muret oma igapäevase toidu muretsemisega, seepärast jätaavad nad sageli tühisemad asjad tagaplaanile. Nii polnud ka Inglit eit ega taat pannud oma loomadele nimesid, nagu teevad seda inimesed suurel maal. Ingel viitis palju aega loomade seltsis. Kord emaga põllul olles hakkas ta pärima, miks loomad pole nimesid. Lõppeks jõudis ta niikaugemale, et nad ristisid emaga vana härja Tõnniks ja noorema Tõnni pojaks.

Kaugemale heinamaale minekuks rakendatakse mitme talu hobused, ja naised algavad sõitu heinamaale. Heinatöökse riietuvad saarlased rahvariideisse. Ilusasti mõjuvad nende punakirjult tikitud pluusid. Igal naisel on väike kott seotud vööle, milles ta hoiab oma kudumistööd. Saaremaa naine ei lase ühtki hetke mööduda, et ta

seida ei kasutaks. Ka sõidul heinamaale või linna töötavad saarlase virgad sõrmed, kududes värvrikast kinnast või sukka.

Nii asusid ka Lahe küla naised sõitma heinatöele. Ingel võeti kaasa ja temagi oli riietatud värvrikasse mustjala rahvariideisse. Temalegi oli seotud vööle väikene kott sukavarraste jaoks, kuid vardaid ega lõnga polnud. Ehkki saarlased õpivad varakult kuduma, siiski viieaastane Ingel ei tundnud veel seda kunsti.

Heinatöökse jäädakse metsa mitmeks päevaks, vahel isegi kogu nädalaks. Magatakse vankrites või heinasaadudes. Lõunaajal istuvad kõik naised ja lapsed üheskoos maha. Harutatakse toidupambud lahti, piimalähkrid tuuakse põõsast välja ja söömaaeg algab. Nii kestab saarlaste heinatöö päevast päeva.

Inglile meeldis heinatööl mängida teiste omasuguste lastega, ottsida lähedal asuvast ojast konni ja paterdada leiges ojavees. Kauaks ajaks jätkus Inglil heinalugusid jutustamiseks vanaätile.

Töö, millest võtab harilikult osa kogu küla elanikkond, välja arvatud mehed, kes viibivad merel või tööl suurel maal, on igakevadine lammaste pesemine.

See töö meeldis ka väikesele Inglile, sest siis võis meres sulistada, niipalju kui tahtis, ilma et eit oleks hakanud tülitsema.

Kogu küla lambad aeti üheskoos merre, kus oli ilus liivane põhi. Lapsed pandi valvele, et lambad väga laiali ei läheks, ja siis

algasid külanaised lammaste pesemist. Iga lammas võeti kinni, viidi sügavamale ja pesti seebiga pikk valge vill lumivalgeks.

Väikesele Inglile meeldis eriti, kuidas pestud lammas kaldale hakkas ujuma. Vesi oli villades nii raske, et algul lambad kaldal aina tuigerdasid, kuni said tagasi tasakaalu. Siis „panid“ nad kiiresti hüppeldes kaugemale.

Väikese Ingliga juhtus ükskord säärasel pesemisel peaaegu halbade tagajärgedega lõppeda võiv õnnetus. Lambad olid aetud merre. Lapsed sulistasid suure hõiskamisega vees, tõrjudes lambaid sügavamale. Ka väike Ingel võttis sellest lõbust osa, kuid nende suur oinas oli väga tõrges ega tahtnud sugugi vees püsida. Ingel tõrjus teda sügavamale, kuid vana oinas ei lasknud end sundida, vaid võttis vähe hoogu ja paiskas väikese Inglise vette. Teised lapsed tõstsid kisa ja seepeale jooksid mitmed külanaised väikest Inglit päästma. Viga polnud Ingel küll suurt saanud, kuid ehmatuses toibumine nõudis kogu ilusa päeva. Ingel viidi koju ja jäeti vanaaätt Eigu hoolde, kes pidi Inglile seekord jutustama jälle oma piibust, millele ta ootas tulevast omaniku Hannest.

Suurimaks mälestuseks Inglil oli tädi Riina pulm. Selleks suur-sünnimuseks sõitsid Saaremaale ka tädi Ann koos mees Juhaniga ja kogu oma suure lastekarjaga, mis koosnes viiest priskest põngerjast. Ingel sai eriti sõbraks kahe noorema võsuga. Teised kolm poisipu-

rikat Inglile ei meeldinud, sest nad näisid väga tarkadena, ja Ingel ei julgenud neile lähenedagi.

Väikese Inglil vanemad elasid Tagalahe ilusal liivasel kaldal ja tädi Riina kodu oli üle Tagalahe. Seepärast kavatseti pulmasõit paadiga. Kogus ju pulmakülalisi, kes tahtsid sõita üle lahe, õige arvukas hulk, mispärast oli vaja muretseda suurem paat.

Pulmapäeva hommikul puhus õige tugev tuul ja vanemad mehed külas arvasid, et ega polegi kerge sõita üle lahe säärase ilmaga, pealegi kui paat on täidetud pulmarõõmust süttinud inimestega. Kuid siiski asuti lustlikult paati ja paar tugevamat meest hakkasid esialgu sõudma. Aeglaselt liikus paat kaldast eemale. Väike Ingel istus vahvalt oma lelle kõrval paadipingil, sest ta ei kartnud ju uppumist, kuna teadis, et merel oli põhi all. Polegi kerge püsida paadi pingil, kui meri on „hoos“, sest saarlaste paatidel pole pingid asetatud allapoole paadiäärt, vaid otse paadi äärtele. Eit kurjustas küll väikest Inglit, kuid lell Mihkli kõrval istuda ja uhkust tunda oma julgusest oli Inglile kui lusikatäis magusat mett keelele.

Kivikülas, kus elas tädi Riina, oli heisatud pulmamaja katusele kirju lipp, mis pidi teatama kogu külale, võibolla isegi naaberküladele, missugune sündmus leidis aset sel kesksuvisel päeval, mil naistel oli heinatöö lõpetatud ja rukkilõikus polnud veel alanud, mil meestel polnud vaja minna ka

merele, sest ega kuumaga saa kala.

Kaldale oli kogunenud õige arvukas hulk juba varem saabunud pulmalisi ja varsti pärast tulijate saabumist asuti kirikuteele. Esimeses vankris istus kirevaise rahvariideisse riietatud noorpaar. Nende taga vankris istusid „kõrvanaised“, samuti kirevais rahvariideis. Väike Ingel nägi säärast kirevat pulmarongi esimest korda, ja eit taadiga ei jõudnud vastata küsimusele, mida esitas Ingli väike suuke.

Pulmad kestsid, nagu Saaremaal harilik, kolm päeva ja nende päevade jooksul kogus väike Ingel palju muljeid „laiast maailmast“. Eriti meeldis Inglile pulmakombeist õlgede kambrisse toomine, samuti pulmamängud, kõigepealt need, millest väike Ingel võis osa võtta. Kuid teisigi mängu oli tore pealt vaadata. Palju nalja valmistas Inglile mäng, mida kutsuti „Mustjala kõrgeks“. Palju lõbu pakkus väikesele Inglile ja kogu pulmarahvale Pilli-Jüri, kes kandis ette mitmesugustel mänguriistadel rahvuslikke pulmapalu. Sageli lisandus Pilli-Jüri mängule veel tants, ja siis oli väikesel Ingli tegemist, et mitte jääda jalgu keerlevaile pulmalistele.

Päev andis päevale kätt ja nii möödusid aastad, kuni väikesest Inglit sai Ingel ja temagi pidi algama tammumist kooliteel. Vend Hannes oli vahepeal kodus käinud ja saanud vanaätilt piibu. Paar kuud möödunud, kutsus noore merimehe veri jälle ta välja merele.

Sügisel pärast kilupüüki viis taat Ingli linna ja ostis talle koolivarustuse, sest paari päeva pärast pidi algama kool. Ingel sai uhked saapad ja toredad raamatud. Ema õmbles kodus värvilisest riidest raamatukoti ja teise samasuguse toidu jaoks. Esimese koolipäeva hommikul rakendas taat hobuse ja sõidutas oma ainukese tütre esimest korda kooli.

Väikesele Inglile meeldis koolis olla koos omasugustega ja õppida tundma oma kodumaad. Eriti meeldisid talle lõunatunnid, kus istuti ühes ja lauldi vaimustusega:

„Minu isa ja ema on saarlased,
merelained nende mängukaasla-
[sed.

Mänguväljaks nendel kadakane
[karjamaa,
seal hõiskavad nad ühes mere-
[lindega.“

A. L—t.

Kirjanduslikke arvustusi.

Mere tuultes. A. Mälgu novellikogu. Noor-Eesti kirjastus Tartus, 1938. a.

Kirjanik Mälgu lemmikalaks on kujutada rannarahva elu-olu. Olles ise saarlane tunneb A. Mälk hästi oma kaasmaalaste hingeelu ja saarte miljööd.

Novellikogu „Mere tuultes“ pealkirjast juba ilmneb, et siin käsitleb Mälk jälle oma südamelähedast ainet — randlaste elu. Kõne all olev novellikogu sisaldab neli novelli.

„Muistne rand“ on oma süžeelt

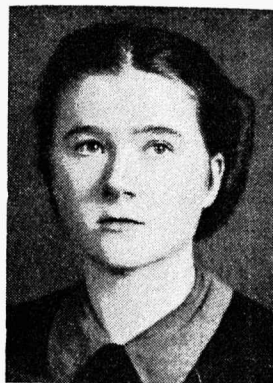
Vabariigi aastapäeva stipendiaadid- laureaadid.

L. Kallak.

H. Raidal.

K. Rannut.

Meie koolis on saanud traditsiooniks igal Vabariigi aastapäeval jagada stipendiume üksikutele õpilastele, kes kirjanduslikel ja kunstilistel aladel on olnud silmapaistvamad. Tänavused laureaadid omandasid stipendiumid klaveri-

mängu alal. Laine Kallak (II g.), Hilja Raidal (II g.) ja Ketsia Rannut (I g.), kelle head klaverimängu oleme kuulnud nii koolipidudel, aktustel kui ka õpilashommikutel, osutusid seekordseiks väljavalituiks.

ajalooline, viies lugeja tagasi möödunud aegadesse, mil Saaremaa oli Rootsi ülemvõimu all. „Muistses rannas“ tekib konflikt rahva traditsioonide ja seaduse vahel. Varemalt on rannarahvas alati paljaks röövinud karile joosnud laevad, nüüd aga keelatakse see äkki seaduse poolt. Kui aga randlased märkavad jälle kuivale joosnud laeva, siis võidab neid ometi julge seiklejaveri, surudes seaduse mõjuvõimu kõrvale, ja randlased sõidavad öö kätte all võorast laeva röövima. Sellest röövkäigust oleneb novelli tegevustiku edaspidine areng: laeval toimitud mõrvajälgede kustutamine, röövitud varanduste peitmine ja noore randlase Roomelti armulugu laevalt päästetud võõramaalannaga. Selles novellis esineb

realistliku käsitlusviisi kõrval ka Mälgule nii omaseid romantilisi momente, mida kohtame teisteski kolmes novellis.

„Lugu kolmest tõbisest“ on samuti ajalooline novell nagu „Muistne randki“. Selles novellis kirjeldatakse kolme õnnetu, katkust puretud inimese saatust. Kaastundlikult vaatleb kirjanik oma tegelaste võitlust elu paratamatusega.

Niisama suur ja andestav kaastunne avaldub ka novellis „Vanakurja voki“. Siin kingib kirjanik oma sümpaatiat isegi roimarile. Oma kergesti ärritava iseloomu ja tundliku hinge tõttu on „Vanakurja voki“ peategelane Panga kalasulane Toomas armukadedusest tingituna korda saatnud roima. Oma mee-

Suusaretk.

Mu tee läheb läbi härmatud metsa,
läbi lume liuglevad suusad.
On vaikne. Vaid väike orav puu otsas.
Teel kahel pool tukuvad kuused.

Tasa liueldes üle kahvatu lume
keset hämarust üha ma lähen.
Peaks ruttama, sest on juba pime,
üksi ülal helklevad tähed.

Nii liigungi üle lumise välja,
suund sinna, kus majade rida,
kust vilguvad tuled, sest on juba hilja.
Koitu kutsub mind igatsev süda.

15. I 39.

L. S—g.

Kevade eelmäng.

Röömsal sulinal voolavad veed,
läigivad vastu kui hõbekeed.
Õhus aimust on kevadest,
soojust hoovamas päikesest.

Sulanud lumi ja kadunud jää.
Päikesepaistel nii soe ja hää.
Loodus vabanend pakasest,
kõneleb saabuvast kevadest.

Ajuti puhub lõunatuult.
Küllap ka varsti vilistab puul
väike ja armas laululind. —
Tule, oh kevad, kõik ootame sind!

14. III 39.

L. S—g.

letut tegu peab Toomas lunastama alatiste hingepiinadega, mis teda lõppeks sunnivad põgenema oma kodukohast, ja keegi ei tea, kas ta leidis elurahu ja kas ta sai võõrsil puhkepaiga meres või mullas.

Novellis „Tulepõletaja d“ kirjeldatakse vana tulepõletaja Särje Juhani vihavimma Mardivälja peremehe vastu,

kes teda kord oli solvanud. Siin laseb autor aja jooksul paraneda vihameestevahelised haavad ja kaduda inetused ning patud. Vihameeste lapsed abielluvad ja Särje Juhani kustutab süülaigu oma südametunnistusel, põletades Mardivälja vanalt kättemaksuks varastatud võrgud.

See novellikogu hõõgub Mälgu armas-

tusest mere ja rannarahva vastu. Sooja suhtumise tõttu oma kodukohasse vaatleb kirjanik oma tegelasi läbi subjektiivse prilli, olles neile heatahtlik ja andestades nende eksimused. Novellikogu kandvamaks jõuks on suur ja kõikemõistev inimarmastus, mis püüab

kokku kasvatada iga haavakest ja silitada iga valutavat kohta.

Et Mälgu novellid lisaks eespool mainitule oma sisult on veel huvitavad ja sisaldavad teatud määral põnevustki, siis loodan, et see uus novellikogu leiab sooja vastuvõtu meie õpilaskonnas.

L. P.

Keelenurk.

Osaõeldistäite ebaõige sõnastus.

Armastatakse tarvitada osaõeldistäidet nii: „Ülikooli raamatukogu on üks rikkamaid kogusid mitte üksi Eestis, vaid ka Euroopas“, „Töötatööliste küsimuse lahendamine on üks raskemaid tänapäeva probleeme“, „C. R. Jakobson oli J. W. Jannsen'ile üks pahasoovalikumaid vastaseid“. — Säärased laused on väärtalt sõnastatud. Õiged laused on nii: „Ülikooli raamatukogu on rikkamaid kogusid...“, „Töötatööliste küsimuse lahendamine on raskemaid tänapäeva probleeme“, „C. R. Jakobson oli J. W. Jannsen'ile pahasoovalikumaid vastaseid“. Järelikult ilma sõnata „üks“. Küll aga on lubatavad niisugused laused: „Ülikooli raamatukogu on üks suurematest kogudest“, „Töötatööliste küsimuse lahendamine on üks raskematest küsimustest“, „C. R. Jakobson oli J. W. Jannsen'ile üks pahasoovalikumaist vastaseist“. Viimane redaktsioon on siiski eelmisest halvem.

Liialdused sõnaga „esinema“.

On hakatud liialdatult tarvitama sõna „esinema“. Nii võib lugeda sääraseid lauseid: „Toas esineb tal moodne mööbel“, „Maal esinev talutöö on raske just põllul“, „Sool esineb tarviliku maitseainena“, „Suurel arvul esineb meie jõgedes vähke“, „Seentest esinevad meie metsades eriti puravikud“. — Nii võiks panna lõppeks kõik, mis üldse on mõeldav, „esinema“ (raamatud võiksid „esineda“ portfellis, taskud „esineksid“ kuuel, saapad „esineksid“ jalas, puud ahjus, luud „esineks“ nurgas, supp pajas, lõngakera korvis,

taipamatus ajus jne. jne.) — Mõeldagu ikka, mis sõna „esinema“ tähendab, ja tarvitagu teda õigel kohal, kus tõesti „esinemisega“ on tegemist.

Milline pro mis.

Meil on sõna „milline“ kõrvallause alguses läinud nii moodi, et tikub hoopis välja tõrjuma sõna „mis“. Jäetakse arvestamata, et „milline“ käib omadussõna kohta, „mis“ aga nimisõna kohta. — Nii ei tohi tarvitada järgnevais lauseis sõna „milline“, vaid „mis“: „Seal seisid reas autod, milliseid (pro mida) tarvitati rohkesti“, „Ta pakkus müüa oma raamatut, milline (pro mis) oli aga täiesti kõlbmatu tarvitamiseks“, „Pöördusime teele, milline (pro mis) viis kodutallu“. — On iseasi, kui „milline“ kuulub omadussõna külge. Nii on õiged sääraseid laused: „Kleidi värvidest eelistab ta kollast, milline aga ei sobi ta jumega“, „Mind vaevasid siis sääraseid kolelaid unenäod, milliseid pole ma varem ega hiljem näinud“.

Too pro see.

Mõned tarvitavad kas modernitseda tahtes või asjatundmatuse tõttu väärtalt sõna „too“, kuna peaks olema „see“. Siinkohal olgu tähendatud, et „see“ (mitmuses „need“) on lähedaste asjade näitamiseks, ükskõik kas ruumilt või ajalt, ja „too“ (mitmuses „nood“) on kaugemate asjade näitamiseks; näit.: „See maja siinpool jõge ja too maja sealpool jõge on ühe ja sama peremehe omad“, „Tol ajal, kui mina poisikene olin, oli meil veel suuri metsi“, „See pilt siit võiks sinna paigutada“.

K. Raud.

Elanikkude arv Eesti linnades.

Riigi Statistika Keskbüroo andmetel oli aastavahetusel (s. o. 1. jaanuariks) elanikkude arv meie linnades järgmine (esimesel kohal on märgitud meeste, teisel — naiste ja kolmandal — elanikkude üldarv):

Tallinn	63.470	81.503	144.978
Tartu	25.802	34.479	60.281
Narva	10.157	13.677	23.834
Pärnu	9.440	12.446	21.886
Nõmme	9.693	12.055	21.748
Viljandi	5.544	7.477	13.021
Valga	4.654	5.747	10.401
Rakvere	4.420	5.855	10.275
Võru	2.967	3.568	6.535
Haapsalu	2.121	2.865	4.986
Petseri	2.341	2.621	4.962
Kuressaare	2.206	2.742	4.948
Tapa	1.844	1.973	3.817
Paide	1.566	1.905	3.471

Türi	1.539	1.752	3.291
Tõrva	1.433	1.745	3.178
Põltsamaa	1.317	1.717	3.034
Jõhvi	1.178	1.369	2.547
Mustvee	1.116	1.369	2.485
Mõisaküla	1.166	1.255	2.421
Otepää	1.000	1.289	2.289
Elva	977	1.116	2.093
Sindi	892	1.145	2.037
Kunda	1.005	1.031	2.036
Antsla	738	856	1.594
Kallaste	736	834	1.570
Kilingi-Nõmme	673	882	1.555
Kärdla	620	904	1.524
Jõgeva	594	681	1.275
Keila	528	644	1.172
Suure-Jaani	473	671	1.144
Mustla	446	562	1.008
Paldiski	315	414	729

Kooli elu.

Õpilaste edasijõudmine 1938./39. õ.-a. III veerandil.

1. Klasside keskmine edasijõudmise number: I prog. — 3,814; II prog. — 3,787; III prog. — 3,495; IV prog. — 3,494; V prog. — 3,464; Ia reaalk. — 3,500; Ib reaalk. — 3,492; Iia reaalk. — 3,551; Iib reaalk. — 3,534; III reaalk. — 3,549; I gümn. — 3,713; II gümn. — 3,506.

2. Klasside edasijõudmine keskmise numbri järgi paremast halvemani: I koht — prog. I kl.; II koht — prog. II kl.; III koht — gümn. I kl., IV koht — reaalk. Iia kl., V koht — reaalk. III kl., VI koht — reaalk. Iib kl., VII koht — gümn. II kl., VIII koht — reaalk. Ia kl., IX koht — prog. III kl., X koht — prog. IV kl., XI koht — reaalk. Ib kl., XII koht — prog. V klass.

3. Cum laude õpilased: I prog. — 6, II prog. — 5, III prog. — 2, V prog. — 1, Ia reaalk. — 1, Ib reaalk. 3, III reaalk. — 1, I gümn. — 2; kokku 21.

4. Hinnete arv: väga häid (5) — 915, häid (4) — 2592, rahuldavaid (3) —

2844, puudulikke (2) — 490, nõrku (1) — 1.

5. Keskmine edasijõudmise number kogu kooli kohta: 3,574.

TTG Vilistlaskogu XVI aastapäeva pühitsemine.

Pühapäeval, 5. märtsil toimus TTG Vilistlaskogu traditsiooniline aastapäevapidu kooli ruumes.

Pidu eel (kell 4'p. l.) oli juhatuse poolt kokku palutud esimese kuue lennu vilistlased ja tollekordsed õpetajad ühes praeguse koolijuhatusesega. Vilistlasi oli kohale ilmunud õige suurel arvul nii Tartust, Tallinnast kui ka teistest linnadest ja maalt, üks koguni Soomest. Samuti võis näha koosviibijate hulgas mitmeid endisi õppejõude. Koosviibimine ühises kohvilauas kujunes väga meeleolukaks, kusjuures jällenägemise-tuju tõstsid veel suulised sõnavõtud ja kirjalikud tervitused. Koosviibijad pildistati lendude kaupa ja ühiselt.

Kell 19.30 algas pidu huvitava ning väärrika eeskavaga. Kõigepealt kuulati vil. V. Jurak'a virtuooslikke klaveriettekandeid (Debussy' „Aiad vihma all“ ja

Sibelius'e „Valss“), misjärele nauditi vil. M. Suitsu hästiesitatud deklamatsiooni (J. Sütiste' „Rüblük“). Omapärase akordeoni-ettekandega vene viisidest üllatas publikut vil. H. Buil. Järgnevalt kuulati mõnuga Tartu Meestelauluseltsi topelkvarteti viimistletud ettekandeid (Kramer'i „Kodumaale“, Merikanto „Troost“, Ernesaks'a „Sireli“, Härma „Tuljak“ jt.). Vaheaja järele esines vil. H. Hansson vil. V. Juraku klaverisaatel soololauludega (Kuula „Sügismõtted“ ja Hannikainen'i „Saanisõit“), millede õnnestumist tõestasid rohked aplausid. Viliistlased E. Miitra, O. Maasing, L. Sastok ja L. Kütt rahvarõivastatult esitasid hoogsa temperamendiga „Vändra polka“, „Jooksupolka“ ja „Tuljaku“, mis, nagu ikka, publikule väga meeldisid. TIIG õpilased H. Ploom ja A. Hunt vil. P. Roove juhatusel esinesid menukalt humoristliku Griegi „Hollandi tantsuga“ ja lõppeks vil. A. Asman vil. P. Roove juhatusel kandis ette Hartmann'i „Estrellada“, mille lõppedes samuti hoogsalt aplodeeriti.

Sellele järgnes tants saalis. Rohkearvulise publiku hulgas oli palju vilistlasi kõigist lendudest. Üldiselt peab pidu ja järjekordset kokkusaamist täielikult õnnestunuks pidama.

Lastevanemate-komitee pidu.

Lastevanemate-komitee pidu peeti meie koolis 11. märtsil. Kava oli huvitav ja mitmekesine. Pidul algas kell 18.30 mandoliinide-orkestriga, mida juhatas õpet. P. Konsap. Sellele järgnesid klaverisoolo ja rühmatantsud, mis said üldise kiituse osaliseks. Ettekannete teises osas oli J. Kunderi näidend „Kroonu onu“, mis üldiselt õnnestus hästi. Näidendile järgnes tants saalis. Pidul lõppes kell 23.00.

Olgu siinjuures jäädvustatud kogu kava:

I.

1. Kooli mandoliinide-orkester:
 - a) Menuett W. A. Mozart.
 - b) Valss oop. „Hoffmann'i lood“
J. Offenbach.
 - c) Tuljak M. Härma.
Õpet. P. Konsap'i juhatusel.
2. Ööbik Liszt-Alabieff.
Klaveril gümn. I kl. õp. K. Rannut.

3. Rühmatantsud:

- a) Variatsioone kaerajaanile
Õpil. J. Simre, K. Juhani,
A. Lauk ja D. Järvel.
- b) Variatsioone tuljakule.
L. Laarens ja U. Merits.
- c) Võit.
Õpil. A. Unt ja J. Adamson.
Õpet. P. Roove juhatusel.

II.

Kroonu onu.

J. Kunderi näidend.

Tegelased: Metsa Priidu, rikas pärisperemees A. Annok.
Elsa, tema tütar L. Soni.
Jõepära Madis, rendiperemees
J. Krass.
Kadri, Jõepära perenaine A. Ambre.
Aadu, Jõepära noorperemees
O. Lukk.
Abram, Andreivits, kroonu onu
K. Ird.
Viiu Ellerhein, külatädi . . . S. Sass.

III.

Tants.

Jüri Vilmsi mälestusaktus.

13. skp. esimese tunni alguses peeti Jüri Vilmsi mälestusaktus, kus esitas eluloolisi andmeid Jüri Vilmsist prog. V klassi õpilane H. Parmson, misjärele lauldi ühiselt „Isamaa ilu hoieldes“.

Klassihommikud.

20. veebr. esines klassihommikul IIB reaalkl. Heli Kirspuu ja Lydia Lillemägi esitasid klaveril Beethooven'i „Sehn-suchts-Walzeri“. Siis luges Laine Uiho katkendi „Kevad“ F. Tuglas'e „Liivakel-last“.

27. veebr. esines klassihommikul IIA reaalkl. Klaveril esitas Ilme Kutsar Heller'i „Etüüdi“. Seejärele luges Aino Vaher katkendi A. Mälgu teosest „Taeva palge all“.

6. märtsil esines klassihommikul III prog. kl. Klaveril esitasid Ruth Tamm ja Sinaida Merkon Suppe' helitöö „Dichter und Bauer“. Viilul esitas Liia Kuldvere Charles Dancla' „Polka“.